

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

О. М. Білобровець

Методичні рекомендації
до семінарських занять з освітньої компоненти

«ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ»

Житомир – 2023

УДК: 930.85 (100)

Б 61

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського державного університету ім. І. Франка,
протокол № 2 від 27 січня 2023 р.*

Рецензенти:

Венгерська В. О. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Махорін Г. Л. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Поліського національного університету

Мосієнко О.В. – кандидат історичних наук, викладач ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж Київського національного торговельно-економічного університету»

Б 61. Білобровець О. М. Методичні рекомендації до семінарських занять з освітньої компоненти «Історія світової культури». Житомир: Вид. 2023. 44 с.

Методичні рекомендації до семінарських занять містять перелік основних проблем освітньої компоненти «Історія світової культури», плани семінарських занять та завдання для самостійної роботи з основною та додатковою літературою, інтернет-ресурсами до тем, питання до заліку, критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, окреслені принципи організації самостійної роботи.

Для бакалаврів історичного факультету денної форми навчання.

УДК: 930.85 (100)

© О. М. Білобровець, 2023

© ЖДУ ім. І. Франка, 2023

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Розподіл навчального часу за темами та видами роботи	6
Методична карта освітньої компоненти.....	7
Тематика лекцій	8
Семінарські заняття та самостійна робота	11
Принципи організації самостійної роботи	36
Методи контролю успішності навчання	37
Питання до заліку	38
Критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів	40
Рекомендована література	41

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підготовка здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія) є базовим напрямком освітньої діяльності історичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка. Запропоновані методичні рекомендації підготовлені у відповідності до вимог, які висуваються до підготовки бакалаврів за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Історія).

Метою вивчення освітньої компоненти є оволодіння студентами знань про фундаментальні досягнення світової культури, розкриття єдності й різноманітності культур світу, демонстрація значущості культури в життєдіяльності людини й соціальних груп, її ролі в творчості та вдосконаленні особистості, гуманізації суспільних відносин.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- Навчити здобувачів освіти володіти понятійним апаратом дисципліни та суміжних суспільних та гуманітарних наук;
- ознайомити студентів із загальними напрямами та закономірностями процесу розвитку світової культури;
- висвітлити процес розвитку та зміст окремих видів мистецтва народів світу;
- розвивати вміння розкривати характер зв'язків між культурними надбаннями народів світу;
- формувати вміння визначати основні підходи до розуміння сучасних проблем світової культури;
- виховувати розуміння та толерантне ставлення до особливостей специфічних рис культурного розвитку різних регіонів Європи та світу, вміння аналізувати фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот.

Методичні рекомендації до семінарських занять з освітньої компоненти «Історія світової культури» побудовані за проблемно-тематичним та хронологічним підходом й ґрунтуються на принципах науковості, історизму, системності та всебічності. Представлені форми проведення занять, запропоновані науково-творчі завдання передбачають формування у здобувачів освіти навичок критичного мислення, вміння аналізувати та узагальнювати. Завдання спрямовані й на формування практичних умінь як майбутнього вчителя-практика у сфері суспільно-політичної практики.

З метою розвитку продуктивного мислення студента, формування його комунікативних умінь та практичної підготовки до активної життєдіяльності під час проведення семінарських занять застосовуються як традиційні, так і інноваційні технології навчання. Застосування інноваційних методів навчання ґрунтується на діяльнісному, компетентнісному, особисто-орієнтованому, професіографічному та синергетичному підходах.

Під час лекцій та семінарських занять використовуються такі методи навчання:

Найбільш ефективним у підготовці та проведенні лекцій та семінарських занять є **контекстне навчання**, яке ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної.

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, використовуючи лекцію, готуючи презентації за окремими темами. На заняттях активно використовуються карти та ілюстрації.

Метод проблемного викладення. Використовується викладачем на лекціях та семінарських заняттях. Після оголошення теми, перед викладом матеріалу або підготовкою завдання, здобувачі освіти отримують проблему, пізнавальне завдання, над розв'язанням яких працюють впродовж заняття. Потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, викладач показує спосіб розв'язання поставленого завдання і обговорює можливі варіанти від здобувачів. Студенти стають як свідками, так і співучасниками наукового пошуку.

Метод евристичної бесіди. За допомогою цього пошукового методу студенти на семінарських заняттях здобувають нові знання в процесі групових обговорень, узагальнень, порівнянь з іншими періодами, подібними проблемами, що мали місце в культурних досягненнях інших країн світу. При цьому активно застосовуються міждисциплінарні зв'язки і знання, що засвоєні в процесі опанування інших історичних предметів. Цей метод дозволяє активізувати мисленнєвий процес у студентів, спонукає їх до пізнання.

Дослідницький метод. Використовується викладачем для розвитку творчих здібностей студентів. Найбільш повно цей метод застосовується під час підготовки студентами міні творчих робіт, повідомлень, рефератів. Вони після отримання дослідницької проблеми, самостійно аналізують фактичний матеріал, опрацьовують опубліковані дослідження, джерела, систематизують здобуту інформацію, порівнюють різні погляди та думки провідних істориків.

Моделювання ситуації (відтворення історичного середовища, в якому сформувався певне культурне явище чи подія, з'ясування його особливостей в контексті розвитку окремих країн, визначення впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на його формування).

Пошук культурних колізій та контроверсійного сприйняття художніх феноменів в культурі різних країн та народів.

Брейнстормінг - пошук ідей для вирішення проблемної ситуації (зумовленість художніх стилів історичною добою, політичним та економічним розвитком)

Програма освітньої компоненти складається з одного модуля:

Модуль 1. Основні тенденції розвитку світової культури як специфічного та унікального феномену людства.

Освітня компонента «Історія світової культури.» викладається на II курсі, у 4 семестрі.

На вивчення освітньої компоненти відводиться 120 годин 4 кредити ECTS.
Форма проведення занять: лекції, семінарські.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ ТА ВИДАМИ РОБОТИ

4. Структура освітньої компоненти

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					У тому числі					
		Лекції	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття	Всього	Лекції	Практичні/Семінарські	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття
<i>Модуль 1. Основні тенденції розвитку світової культури як специфічного та унікального феномену людства.</i>												
Тема 1. Предмет світової культури як навчальної дисципліни. Основні поняття культури.	13	2	2		9		-	-	-	-	-	-
Тема 2. Основні концепції та етапи розвитку культури.	13	2	2		9		-	-	-	-	-	-
Тема 3. Культура Стародавнього Сходу.	13	2	2		9		-	-	-	-	-	-
Тема 4. Культура Античності.	13	2	2		9		-	-	-	-	-	-
Тема 5. Культура Середньовіччя.	13	2	2		9		-	-	-	-	-	-
Тема 6. Культура епохи Відродження.	13	2	2		9		-	-	-	-	-	-
Тема 7. Культура Нового часу та доби Просвітництва.	13	2	2		9		-	-	-	-	-	-
Тема 8. Європейська культура XIX ст. та розвиток модернізму.	15	2	4		9		-	-	-	-	-	-
Тема 9. Культура постмодернізму.	14	2	4		8		-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 1	120	18	22		80							
Всього	120	18	22		80							

МЕТОДИЧНА КАРТА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

<i>Модуль 1. Основні тенденції розвитку світової культури як специфічного та унікального феномену людства</i>	
Тема 1.	Предмет світової культури як навчальної дисципліни. Основні поняття культури.
Тема 2.	Основні концепції та етапи розвитку культури.
Тема 3	Культура Стародавнього Сходу.
Тема 4	Культура Античності.
Тема 5	Культура Середньовіччя.
Тема 6	Культура епохи Відродження.
Тема 7	Культура Нового часу і Просвітництва.
Тема 8	Європейська культура XIX ст. та модернізм
Тема 9	Розвиток культури постмодернізму.

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Модуль 1. Основні тенденції розвитку світової культури як специфічного та унікального феномену людства.

Тема 1. Предмет світової культури як навчальної дисципліни. Основні поняття культури.

Суть і сутність культури. Культурна єдність людини і природи. Розуміння культури як соціального процесу. Поняття «культура» і «цивілізація». Функції культури. Культура і цивілізація. Предмет культурології як науки про культуру. Суть і сутність культури. Методологічні підходи до вивчення поняття «культура». Функції культури. Типи культури. Види культури. Форми культури. Концепції та парадигми культури.

Тема 2. Основні концепції та етапи розвитку культури.

Філософські концепції культури: просвітницькі концепції, культурологічні школи, цивілізаційний підхід, еволюційні, психоаналітичні, ігрові, теологічні, структуралістські концепції. Генеза культури, мова культури. Функції мистецтва. Види мистецтва. Походження мистецтва. Особливості декоративно-прикладного та ужиткового мистецтва.

Первісна культура. Виникнення мистецтва. Походження і головні етапи розвитку культури. Первісна епоха та її місце в історії людства. Натурфілософія як основа світосприйняття первісної людини. Розвиток матеріальної культури та еволюція мистецтва у палеоліті, мезоліті, неоліті. Культура епохи бронзи і заліза. Найдавніші релігійні вірування (тотемізм, фетишизм, анімізм, магія).

Тема 3. Культура Стародавнього Сходу.

Стародавні цивілізації 4-3 тисячоліття до н.е. на територіях Передньої Азії: Вавилон, Шумер, Ассирія, Урарту та ін. Вплив географічних чинників на процес зародження, становлення й розвиток цивілізацій. Шумеро-Вавилонська культура та її особливості. Епос «Сказання про Гільгамеша». Вавилонська архітектура та скульптура. Особливості ассирійського образотворчого мистецтва. Фінікійська культура. Розвиток географії та астрономії. Фінікійський алфавіт. Культура Стародавнього Єгипту. Виникнення єгипетської держави і періодизація культури Стародавнього Єгипту. Наукова думка: медицина, математика, астрономія. Писемність. Особливості світосприймання стародавніх єгиптян: міфологія, архітектура, мистецтво.

Індійська культура. Культура Харалпи та культура «Рігведи». Повсякденне життя: касти, сім'я та мораль. Філософські концепції індійської культури на базі наукових знань. Мистецтво Індії: його джерела і специфіка. Культура Стародавнього Китаю. Періодизація культури. Своєрідність мистецтва – триєдність: каліграфія, поезія, живопис. Наука Стародавнього Китаю. Великий шовковий шлях – шлях взаємозв'язків культур Сходу і Заходу.

Тема 4. Культура Античності.

Культура античного світу. Історико-культурний феномен античності: теоретичний чинник. Етапи розвитку давньогрецької культури. Доісторична Греція і класична Еллада. Зародження науки в Греції. Давньогрецька архітектура і пластичне мистецтво. Виникнення театру. Драматургія. Комедія і трагедія. Піднесення і падіння давньогрецької культури. Культура Стародавнього Риму. Періодизація культури. Вплив християнства на подальший розвиток культури. Система виховання й освіти. Римський інженерний геній. Мистецтво.

Тема 5. Культура Середньовіччя.

Поняття «середні віки». Гуманісти та романтики про середні віки. Християнство і культурний процес. Середньовічна культура Західної Європи. Середньовічний тип міста та його культура. Діячі культури Середньовіччя. Розвиток освіти. Середньовічні університети. Розвиток наук. Романська література. Середньовічний епос: рицарська література, поезія вагантів. Середньовічне західноєвропейське мистецтво. Романський стиль та готика, їх особливості. Середньовічна ікона. Середньовічна культура Візантії як своєрідний синтез культурних традицій греко-римського світу, християнства і елліністичного Сходу. Візантійський тип культури: держава, церква, цивільне право, система освіти, наука. Візантійське мистецтво, його специфіка. Візантійська архітектура. Рух іконоборців. Значення впливу візантійської культури на культури слов'янських народів.

Тема 6. Культура епохи Відродження.

Поняття Відродження. Культура Відродження – перехідна епоха в історії культури Західної і Центральної Європи від Середньовіччя до Нового часу. Особливості культури епохи Відродження. Народження гуманізму. Пошуки ідеалу соціальної справедливості й свободи. Утопічний соціалізм Томаса Мора, Томмазо Компанелли, їх вплив на розвиток літератури. Наукові відкриття епохи Відродження: Христофор Колумб, Васко да Гама, Фернан Магеллан, Микола Коперник, Йоганн Кеплер, Йоганн Гутенберг. Гуманізм Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарки, Джованні Боккаччо, Франсуа Рабле, та інших. Гуманізм та Реформація. Ренесансне мистецтво. Італійський живопис та скульптура. Титани італійського відродження: Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Ботічеллі, Тиціан, Тінторетто. Криза гуманістичних ідеалів. «Золоте століття» іспанського живопису.

Культура Північного Відродження. Гуманізм Північного Відродження. Гурток гуманістів у Нюрнберзі, Севастіан Брант, Еразм Роттердамський. Відродження у Нідерландах. Образотворче мистецтво Ян та Губерта вон Ейків, Г. Гуса, І. Босха, П. Брейгеля та ін. Відродження у Німеччині. Образотворче мистецтво та гравюри М. Шонгауера, А. Дюрера, Грюневальда та ін. Відродження у Франції. Образотворче мистецтво та архітектура.

Тема 7. Культура Нового часу і Просвітництва.

Культура Реформації і Просвітництва. Поняття Реформації і Просвітництва. Діячі Реформації Ян Гус і Мартин Лютер. Література і епос епохи реформації (Д. Мільтон, Ф. Клопшток). Стили художньої культури: бароко і класицизм. Культура бароко. Стель бароко. Творчість італійського скульптора Л.Берніні. Живопис Д. Веласкеса, А. Дюрера, М. Караваджо, П. Рубенса. Скульптура і архітектура рококо. Теоретичні принципи класицизму в творчості Н. Буало. Драматургія Ж. Расіна і Ж. Мольєра. Класицизм у живописі, скульптурі, архітектурі. Епоха Просвітництва. Раціоналізм як джерело ідеології Просвітництва. Жан-Жак Руссо і Ш.-Л. Монтеск'є. Криза культури Нового часу.

Тема 8. Європейська культура XIX – XX ст.

Культура періоду розвитку вільної конкуренції. Промисловий переворот і урбанізація. Розвиток класичного природознавства у науці. Філософські системи Г. Гегеля, Ф. Шелінга, І. Канта. Ідеологія лібералізму, його вплив на розвиток науки і культури. Романтизм: причини появи та особливості у художній культурі. Творчість Ф. Шиллера і Й.В. Гете, Д. Байрона, В. Гюго, Е. Делакруа, Ф. Гойя, В. Скотта. Критичний реалізм: його особливості та недоліки. О. де Бальзак, Ч. Діккенс, Г. Флобер. Живопис О. Ренуара, К. Моне, Е. Мане, Е. Дега та ін. Постімпресіонізм. Натуралізм як течія в художній культурі.

Модернізм як доба у культурі. Причини виникнення стилю модерн. Стель модерн – поєднання традицій східного і західного європейського мистецтва. Модернізм в літературі та театрі. Основні течії модерністського мистецтва: кубізм, експресіонізм, дадаїзм, супрематизм, сюрреалізм, поп-арт. Модерн як архітектурний стиль. Авангардистський живопис. Функціоналізм в архітектурі. Нові виражальні засоби в музиці.

Тема 9. Культура постмодернізму.

Поняття і термін «постмодернізм». Новації постмодернізму під впливом філософії структуралізму і «нової критики» (Р. Барт, Ж. Дерріда, М. Фуко, Ю. Кристева, Ж. Бодрийяр, Ж. Делез, філософська спадщина М. М. Бахтина й ін.). Періоди постмодернізму. Концепція постмодернізму як культури нового художнього змісту (Д. Барт). Розвиток поняття «постмодернізм» у міркуваннях філософів Ж.Дерріди, Ж.Баттея, Ж.Ф.Ліотара, а також концепція семіотики і письменник У. Еко. Образність і символіка напрямку. Сутність і світогляд постмодернізму. Постструктуралісти. Постмодерністи. Деконструктивісти (Жак Лакан, Жак Дерріда та ін.). Визначальні риси постмодернізму. Символ постмодернізму. Іронія як засіб вираження постмодернізму. Постмодернізм як світовідчуття. Світ у творах постмодернізму. Течії сучасного мистецтва: поп-арт, боді-арт, ленд-арт, перформанс, концептуальне мистецтво та ін.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Модуль 1. Основні тенденції розвитку світової культури як специфічного та унікального феномену людства.

Семінарське заняття № 1

Предмет світової культури як навчальної дисципліни. Наука про культуру і її місце в системі гуманітарних наук.

Мета: ознайомити здобувачів з предметним полем навчальної дисципліни «Історія світової культури», розкрити сутність та методологічні підходи до вивчення поняття «культура», з'ясувати функції, види форми культури; розвивати світоглядне мислення, сприяти формуванню наукового підходу до осмислення єдності культури і природи. Здобувачі повинні закріпити вже наявні знання, розширити їх за рахунок додаткової інформації, яку отримали на лекції, в процесі опрацювання основної та додаткової літератури під час підготовки до заняття.

План:

1. Предмет світової культури як навчальної дисципліни.
2. Природа і культура.
3. Характеристика культури: матеріальна і духовна, галузі культури, історичні, географічно-регіональні ознаки.
4. Форми культури:
 - а) індивідуальна
 - б) групова: елітарна і масова
 - в) світова, національна і народна

Теми рефератів:

1. Культура як форма трансляції соціального досвіду. Функції культури в суспільстві.
2. Національне і глобальне в культурі. Загальнолюдські культурні цінності.
3. Поняття і сутність національної культури, свідомості, характеру.

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Чим зумовлена поява і особливості розвитку масової культури?
2. В чому полягає взаємодія та суперечності між людиною і природою?

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, презентація матеріалу.

Основні поняття та постаті: культура, цивілізація, масова та елітарна культура, світова, національна, народна культура, індивідуальні і групова культура, Л. Уайте, Томас Кун, П.Тейяр де Шарден, В.Вернадський, Р. Коллінгвуд, О. Шпенглер, А. Тойнбі.

Рекомендована література:

Основна:

1. Історія світової та української культури: довідник для школярів та абітурієнтів / Греченко В. А. Київ, 2021. 480 с.
2. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. Авторів; за ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
3. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
4. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
5. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
6. Мак-Ніл У. Піднесення Заходу. Історія людської спільноти. Ніка-Центр, 2011. 960 с.
7. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
8. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. рек. МОНМСУ К. : Знання, 2012. 494 с.

Додаткова:

9. Блек Джеремі. Історія світу від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2018. 272 с.
10. Гатацька С.М. Філософія культури. К., 2008.
11. Гірц К. Інтерпретація культур. К., 2001. 542 с.
12. Головченко В. І. Нова історія Азії та Африки: Колоніальний Схід (кінець XIX – друга третина XX ст.): навч. Посібник. К.: Либідь, 2010. 520 с.
13. Козеллек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії. К., 2006.
14. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
15. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
- 16.10. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
17. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. – Львів: Магнолія, 2007.
18. Мельник В. Культура буття людини як соціокультурний феномен // Гуманітарний вісник. 2015. № 60. С. 253-268.
19. Никитич Л.А. Культурологія. Теорія, філософія, історія культури. К., 2005.
20. Рубель В.А. Історія цивілізацій доколумбової Америки. К.: Либідь, 2005. 504 с.
21. Рубель В.А. Нова історія Азії та Африки: Постсередньовічний Схід (XVIII – друга половина XIX ст.) К.: Либідь, 2007. 560 с.
22. Українська та зарубіжна культура: Навч. Посібник / Дещинський Л.Є., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. Львів: Бескид Біт, 2005.
23. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с.
24. Художня культура світу / Н.Є.Миропольська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол,

- О.І.Оніщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
25. Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. Наш Формат, 2017. 488 с.
26. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник / М.Ф.Юрій. - К.: Дакор, 2007. - 455 с.

Інтернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
3. Елліністична цивілізація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
4. Європейська культура Нового часу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.

Семінарське заняття № 2

Виникнення і розвиток культурологічних теорій. Культура первісного суспільства.

Мета: ознайомити здобувачів із сутністю основних культурологічних концепцій, з'ясувати основні підходи до періодизації розвитку культури, показати місце і роль первісної культури в історії людства. Охарактеризувати процес розвитку матеріальної і духовної культури в епоху первісності. Розвивати культурологічне та історичне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення досягнень людської культури. Здобувачі повинні закріпити вже наявні знання, розширити їх за рахунок додаткової інформації, яку отримали на лекції, в процесі опрацювання основної та додаткової літератури під час підготовки до заняття.

План:

1. Еволюціоністські і цивілізаційні концепції культури.
2. Функціоналістські, соціологічні і марксистська концепції культури.
3. Психоаналітичні концепції культури.
4. Теологічні та ігрові концепції культури.
5. Антропогенез та розвиток матеріальної культури первісної людини.
6. Духовне життя людини первісної доби.

Теми рефератів/есе/повідомлень:

1. Концепція культурно-історичних типів О. Шпенглера. Критика сучасної цивілізації.
2. Проблеми культури у психоаналізі З. Фрейда.
3. Екзистенціальна культурологія М. Хайдеггера та Ж-П. Сартра.
4. Міфологічна культура: від сприйняття до відображення світу.
5. Чи можна вважати антропогенез людини лінійно-стадійним і чому?

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Яка, на вашу думку, із культурологічних теорій є найбільш популярною і чому?
2. Як культурологічні концепції пов'язані з різними галузями культури?
3. Чи існує зв'язок давніх релігійних вірувань із сучасним життям?

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, тематична презентація.

Основні поняття та постаті: культурологічна концепція, культурна парадигма, Г. Спенсор, Дж. Фрейзер, Е. Тайлор, Л. Уайт, М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі, Е. Дюргейм, А. Радкліфф-Браун, М. Вебер, П. Сорокін, Т. Адорно, К. Маркс, З. Фрейд, К. Юнг, Жан Сартр, Х. Ортега-і-Гассет, Жак Маритен, П. Тілліх, К. Леві-Стросс, Ж. Лакан, первісна культура, тотемізм, анемізм, фетишизм, магія.

Рекомендована література:

Основна:

1. Антропологічний код української культури і цивілізації / Керівник авт. колективу О. Рафальський. У 2-х кн. Київ, 2020. Кн. 2. 536 с.
2. Історія світової та української культури: довідник для школярів та абітурієнтів / Греченко В. А. Київ, 2021. 480 с.
3. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. Авторів; за ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
4. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
5. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
6. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
7. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
8. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. К. : Знання, 2012. 494 с.

Додаткова:

9. Вебер, Макс. Протестантська етика і дух капіталізму / Пер. з нім. О. Погорілого. К. : Наш Формат, 2018. 261 с.
10. Гатальська С.М. Філософія культури. К., 2008.
27. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
28. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
29. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
30. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. Львів: Магнолія, 2007.
31. Марк Блок. Апологія історії або ремесло історика. Переклад Марини Марченко. Київ: Лауріс, 2018. 144 с.
32. Мельник В. Культура буття людини як соціокультурний феномен //

- Гуманітарний вісник. 2015. № 60. С. 253-268.
33. Никитич Л.А. Культурологія. Теорія, філософія, історія культури. К., 2005.
34. Художня культура світу / Н.Є. Миропольська, Е.В. Белкіна, Л.М. Масол, О.І. Оніщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
35. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 455 с.

Інтернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
3. Культурологія. <http://www.info-library.com.ua/books.html> Електронна бібліотека підручників.
4. Бібліотека Гумер. Культурологія.
[// http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php)

Семінарське заняття № 3 Культура Стародавнього Сходу.

Мета: Ознайомити здобувачів освіти з культурними досягненнями давніх цивілізацій 4-3 тисячоліття до н.е. на територіях Передньої Азії: Вавилон, Шумер, Ассирія, Урарту та ін., Стародавнього Єгипту, Індії та Китаю. З'ясувати вплив географічних чинників на процес зародження, становлення й розвиток цивілізацій. Здобувачі повинні закріпити вже наявні знання, розширити за рахунок додаткової інформації, яку отримали на лекції, в процесі опрацювання основної та додаткової літератури під час підготовки до заняття. Формувати вміння аналізувати та порівнювати особливості культурного розвитку стародавніх цивілізацій; бути обізнаними в своєрідності мистецтва давніх цивілізацій.

План:

1. Формування та розвиток цивілізацій Месопотамії, Єгипту, Індії, Китаю (час, територія, історія, особливості).
2. Розвиток наукових знань у стародавніх цивілізаціях.
3. Характеристика вірувань.
4. Розвиток літератури.
5. Порівняльна характеристика образотворчого мистецтва та архітектури.

Теми рефератів/повідомлень/есе:

1. Цивілізація як соціокультурне утворення.
2. Індо-буддійський тип культури та його система цінностей та знання.
3. Місце і роль релігійних вірувань у часи стародавніх цивілізацій.

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Світоглядні та художньо-естетичні особливості культури Єгипту.
2. Зумовленість та розвиток освіти в цивілізаціях Стародавнього Сходу.
3. Наукові досягнення як відображення рівня розвитку стародавніх цивілізацій.

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, історичні карти – «Близький Схід», «Стародавня Індія», «Стародавній Китай». Карти доцільно використовувати як реальні, так і електронні, з якими здобувачі можуть працювати у власних гаджетах.

Основні поняття та постаті: цивілізація, писемність, освіта, міфотворчість, культ богів, язичництво, зікурати, "Книга мертвих", фараон Ехнатон, піраміди, Харапська цивілізація, індоарії, династія Маур'їв, варни, «Рігведи», індуїзм, буддизм, "Махабхарата", «Рамаяна», імперія Цінь і Хань, конфуціанство, даосизм.

Рекомендована література:

Основна:

1. Головченко В. І. Нова історія Азії та Африки: Колоніальний Схід (кінець ХІХ – друга третина ХХ ст.): навч. посібник. К.: Либідь, 2010. 520 с.
2. Історія світової та української культури: довідник для школярів та абітурієнтів / Греченко В. А. Київ, 2021. 480 с.
3. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
4. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
5. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
6. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
7. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. рек. МОНМСУ К. : Знання, 2012. 494 с.

Додаткова:

8. Блек Джеремі. Історія світу від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2018. 272 с.
9. Джаред Даймон. Зброя, мікроби і сталь. Витоки нерівностей між народами. КМ-БУКС, 2018. 544 с.
10. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
11. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. Авторів; за ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
12. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. – Львів: Магнолія, 2007.
13. На ріках вавілонських: 3 найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини. Київ, 1991.
14. Сміт Моніка Л. Міста. Перші 6000 років. КМ-БУКС, 2020. 272 с.
15. Харві Девід, Турунен Арі. Історії міст. Ніка-Центр, 2021. 584 с.

16. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с.
17. Художня культура світу / Н.Є.Мирополюська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол, О.І.Онщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
18. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник / М.Ф.Юрій. - К.: Дакор, 2007. 455 с.
19. Berger, Eugene; Israel, George; Miller, Charlotte; Parkinson, Brian; Reeves, Andrew; Williams, Nadejda (30 September 2016). World History Cultures, States and Society to 1500. Dahlonega, Georgia: University of North Georgia
20. Bertman, Stephen (2005). Handbook to Life in Ancient Mesopotamia. New York: Oxford UP.
21. Childe Gordon. The Bronze Age. London: Knopf, 1930. 272 p.
22. Understanding Early Civilizations: A Comparative Study, Trigger, Bruce G., Cambridge University. Press, 2007. pp. 28,75–6,245
23. Kathryn Stevens. Between Greece and Babylonia: Hellenistic Intellectual History in Cross-Cultural Perspective Cambridge University Press, 2019.

Інтернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
4. Елліністична цивілізація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
5. Культурологія. <http://www.info-library.com.ua/books.html> Електронна бібліотека підручників.
6. Бібліотека Гумер. Культурологія.
// http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php

Семінарське заняття № 4 Культура античності.

Мета: розглянути з теоретичної точки зору історико-культурний феномен античності, ознайомити здобувачів набутками культури Давньої Греції та Риму, визначити етапи розвитку давньогрецької та давньоримської культури; з'ясувати вплив християнства на подальший розвиток культури; розвивати історико-культурне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення культурних досягнень людства. Здобувачі повинні закріпити вже наявні знання, розширити їх за рахунок додаткової інформації, яку отримали на лекції, в процесі опрацювання основної та додаткової літератури під час підготовки до заняття.

План:

1. Сутність, періодизація і особливості становлення античної культури.
2. Особливості культури Давньої Греції:
 - а) Освіта і наука

- б) Міфологія і література
 - в) Архітектура і образотворче мистецтво.
 - г) Культура елліністичної епохи.
3. Культура Давнього Риму.
- а) Освіта і наука
 - б) Міфологія і література
 - в) Архітектура і образотворче мистецтво.

Теми рефератів/есе/доповідей:

1. Язичницька культура дохристиянської Європи.
2. Мислителі античності про культуру.
3. Особливості культури еллінського періоду.

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Чи можна вважати релігійні вірування давніх римлян запозиченими і тотожними давньогрецьким?
2. Назвіть особливості розвитку античної архітектури та скульптури.
3. Чим зумовлений високий рівень розвитку науки в епоху античності?

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, тематична презентація, історичні карти – «Стародавня Греція та Рим». Карти доцільно використовувати як реальні, так і електронні, з якими здобувачі можуть працювати у власних гаджетах.

Основні поняття та постаті: античність, крито-мікенська культура, міста-держави, еллінізм, давньогрецька міфологія, Демокріт, Геракліт, Сократ, Платон, Арістотель, Геродот, Гіппократ, дидаксалейон, – палестра, Гомер, Гесіод, Сапфо, Есхіл, Софокл і Евріпід, акрополь, кори, куриси, Фідій, Мирон, Поліклет, Парфенон, Мирон, Поліклет, Лісіпп, Родоський колос, Полібій, християнство, Біблія, граматичні і риторські школи, стоїцизм, Сенека, Тіт Лукрецій Кар, Страбон, Птолемей, Юлій Цезар, Тіт Лівій, Тацит, Марк Туллій Цицерон, Вергілій, Горацій і Овідій, форум, Пантеон, Колізей, терми, інсули, акведук.

Рекомендована література:

Основна:

1. Історія світової та української культури: довідник для школярів та абітурієнтів / Греченко В. А. Київ, 2021. 480 с.
2. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. Авторів; за ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
3. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
4. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
5. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
6. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.

7. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. рек. МОНМСУ К. : Знання, 2012. 494 с.
8. Rietbergen, Peter. Europe. A Cultural History. London and New York. Routledge, 2005.

Додаткова:

7. Історія світової культури. – К.: Центр навчальної літератури, 2010.
8. Еко, У. (ред.). Історія європейської цивілізації. Греція. Харків: Фоліо, 2016. 1230 с.
9. Еко, У. (ред.). Історія європейської цивілізації. Рим. Харків: Фоліо, 2015. 1040 с.
10. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
11. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
12. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
13. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. Львів: Магнолія, 2007.
14. Сміт Моніка Л. Міста. Перші 6000 років. КМ-БУКС, 2020. 272 с.
15. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с.
16. Харві Девід, Турунен Арі. Історії міст. Ніка-Центр, 2021. 584 с.
17. Художня культура світу / Н.Є.Мирополюська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол, О.І.Онщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
18. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник К.: Дакор, 2007. 455 с.
19. Kathryn Stevens. Between Greece and Babylonia: Hellenistic Intellectual History in Cross-Cultural Perspective Cambridge University Press, 2019.

Інтернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>.
3. Культурологія. <http://www.info-library.com.ua/books.html> Електронна бібліотека підручників.
4. Бібліотека Гумер. Культурологія.
// http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php

Семінарське заняття № 5

Культура Середньовіччя. Візантійська культура.

Мета: ознайомити з характерними особливостями середньовічної культури Західної Європи, з'ясувати появу поняття «середні віки», визначити взаємозв'язок християнства і культурного процесу, особливості функціонування освіти, науки, характерні риси мистецтва; продемонструвати досягнення

культури Візантії, як синтезу культурних традицій греко-римського світу, християнства і елліністичного Сходу. Здобувачі повинні ознайомитись із різними позиціями представників наукових шкіл у поглядах на культурні здобутки періоду Середньовіччя. Розвиток історико-культурного мислення; сприяння формуванню наукового підходу до осмислення культурних досягнень людства. Здобувачі повинні закріпити вже наявні знання, розширити їх за рахунок додаткової інформації, яку отримали на лекції, в процесі опрацювання основної та додаткової літератури під час підготовки до заняття.

План:

1. Соціальні та світоглядні основи західноєвропейської середньовічної культури.
2. Розвиток освіти та науки в Європі в середні віки.
3. Мистецтво в середньовічній Західній Європі.
4. Візантійський тип культури: держава, церква, цивільне право, система освіти, наука.
5. Візантійське мистецтво та архітектура.

Теми рефератів/есе/доповідей:

1. Християнський тип культури та його ціннісні орієнтації.
2. Характерні риси культури європейського Середньовіччя.

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Чи можна стверджувати, що період Середньовіччя був позбавлений культурного розвитку?
2. В чому полягали особливості розвитку середньовічного західноєвропейського мистецтва?
3. Чим була зумовлена поява латинських шкіл у середньовічних містах?
4. Які особливості у розвитку візантійської культури у порівнянні з західноєвропейською?

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, тематична презентація, історичні карти – «Європа V – XV ст.», «Візантійська імперія»..

Основні поняття та постаті: «середні віки», християнська церква, чернецтво, чернечі ордени, Августин Аврелій, христові походи, міста, світське Богослов'я, Марк Теренцій Варрон, латинські школи, схоластика, університети, П'єр Абеляр, Альберт Великий, Фома Аквінський, алхімія, куртуазна література, карнавальна культура, ваганти, поезія трубадурів, народні балади, селянська культура, романський та готичний стиль, Ісидор Мілетський, Лев Математик, Михаїл Пселл, Симеон Новий Богослов, Григорій Палата, Прокопій Кесарійський, Іоан Малала, хронографія, Євсевій, Роман Сладкоспівець, Іоан (Златоуст). Лонг, Геліодор.

Рекомендована література:

Основна:

1. Історія світової та української культури: довідник для школярів та абітурієнтів / Греченко В. А. Київ, 2021. 480 с.
2. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. Авторів; за ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
3. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
4. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
5. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
6. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
7. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. рек. МОНМСУ К. : Знання, 2012. 494 с.
8. Rietbergen, Peter. Europe. A Cultural History. London and New York. Routledge, 2005.

Додаткова:

9. Дюбі, Жорж. Доба соборів: Мистецтво та суспільство 980-1420 років. Пер. з фр. Григорій Філіпчук, Зоя Борисюк. Київ: Юніверс, 2003. С. 275-316.
10. Еко У. Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста. Харків: Фоліо, 2018. 672 с.
11. Історія світової культури. К.: Центр навчальної літератури, 2010.
12. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
13. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
14. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
15. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. Львів: Магнолія, 2007.
16. Лі Стробел. Християнство під слідством. Дослідження найпоширеніших аргументів проти християнства. Книгоноша, 2020. 304 с.
17. Лінч Джозеф Г. Середньовічна церква: коротка історія. К., 1994. 492 с.
18. Мак-Ніл У. Піднесення Заходу. Історія людської спільноти. Ніка-Центр, 2011. 960 с.
19. Мельник В. Культура буття людини як соціокультурний феномен // Гуманітарний вісник. 2015. № 60. С. 253-268.
20. Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. Наш Формат, 2018. 568 с.
21. Харві Девід, Турунен Арі. Історії міст. Ніка-Центр, 2021. 584 с.
22. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с.
23. Художня культура світу / Н.Є.Миропольська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол,

- О.І.Онiщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
- 24.Юрiй М.Ф. Iсторiя свiтової та вiтчизняної культури: навчальний посiбник. К.: Дакор, 2007. 455 с.
- 25.Berger, Eugene; Israel, George; Miller, Charlotte; Parkinson, Brian; Reeves, Andrew; Williams, Nadejda (30 September 2016). World History Cultures, States and Society to 1500. Dahlonega, Georgia: University of North Georgia.

Интернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>.
3. Культурологія. <http://www.info-library.com.ua/books.html> Електронна бібліотека підручників.
4. Бібліотека Гумер. Культурологія.
// http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php

Семінарське заняття № 6

Арабо-мусульманська культура. Культура Японії.

Мета: закріпити та розширити вже наявні знання, отримані з лекції та з опрацьованої основної та додаткової літератури. З'ясувати сутність понять «схід» і «захід» у світовій культурній традиції, показати історію виникнення релігії ісламу, його догматику, обрядовість та вплив на культуру; познайомити з культурними набутками Арабського халіфату, Аббасидів та Персії. Охарактеризувати унікальність японської культури та особливості її формування. Закріпити уміння зіставляти факти та культурні феномени, розвивати навички аналітичного та критичного мислення.

План:

1. Виникнення і розвиток ісламу.
2. Культура Арабського халіфату
 - а) Література
 - б) Освіта і наука
 - в) Образотворче мистецтво та архітектура.
3. Культура Ірану (Персії):
 - а) Прикладне мистецтво
 - б) Література
4. Своєрідність і витоки формування японської культури: синтоїзм, буддизм, конфуціанство.
5. Освіта, література, театр, образотворче мистецтво, архітектура Японії.

Теми рефератів/есе/повідомлень:

1. Захід і Схід у світовій культурній традиції.
2. Ісламський тип культури та його характеристика. Теократизм

3. Своєрідність та унікальність японської культури

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Якими були причини швидкого поширення мусульманства та створення держави Арабський халіфат?
2. Соціальна зумовленість появи ісламу.
3. У чому проявилася своєрідність арабської архітектури та мистецтва?
4. Вплив буддизму та конфуціанства на розвиток японської культури.

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, тематична презентація, історичні карти – «Арабський халіфат», «Персія», «Середньовічна Японія». Карти доцільно використовувати як реальні, так і електронні, з якими здобувачі можуть працювати у власних гаджетах.

Основні поняття та постаті: *сходознавство, іслам, Мухамед, умма, імам, джихад (газават), закат, ураза, Коран, суннізм та шиїзм, суфізм, Арабський халіфат, держава Аббасидів, Абу Нувас, Мааррі, арабески, Куббат ас-Сахра, Ібн Сіна, ал-Біруні, Фірдоусі, Омар Хайям, рубаї, газелі, Сааді, Гафіз, синтоїзм, буддизм, чань-буддизм, сейкьоїтті, хайкай, І. Хіросіге і Хокусяя, театр Но, Кабукі, ікебана.*

Рекомендована література:

Основна:

1. Головченко В. І. Нова історія Азії та Африки: Колоніальний Схід (кінець ХІХ – друга третина ХХ ст.): нав. посібник. К.: Либідь, 2010. 520 с.
2. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. Авторів; за ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
3. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
4. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
5. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
6. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
7. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. рек. МОНМСУ К. : Знання, 2012. 494 с.
8. Rietbergen, Peter. Europe. A Cultural History. London and New York. Routledge, 2005.

Додаткова:

5. Блек Джеремі. Історія світу від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2018. 272 с.
6. Еко У. (ред.). Історія європейської цивілізації. Близький Схід. Харків: Фоліо, 2015. 1040 с.
7. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
8. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури.

- Харків: Одиссей, 2002.
9. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
 10. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. – Львів: Магнолія, 2007.
 11. Рубель В.А. Нова історія Азії та Африки: Постсередньовічний Схід (XVIII – друга половина XIX ст.) К.: Либідь, 2007. 560 с.
 12. Українська та зарубіжна культура: Навч. Посібник / Дещинський Л.Є., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. Львів: Бескид Біт, 2005.
 13. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с.
 14. Художня культура світу / Н.Є. Миропольська, Е.В. Белкіна, Л.М. Масол, О.І. Оніщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
 15. Художня культура світу: Арабо-мусульманський, Африканський, Індійський, Далекосхідний культурний регіон. К.: 2007.
 16. Berger, Eugene; Israel, George; Miller, Charlotte; Parkinson, Brian; Reeves, Andrew; Williams, Nadejda (30 September 2016).
 17. World History Cultures, States and Society to 1500. Dahlenega, Georgia: University of North Georgia.
 18. Childe Gordon. The Most Ancient East: The Oriental Prelude to European Prehistory. London: Knopf, 1929. 257 p.

Інтернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>.
3. Культурологія. <http://www.info-library.com.ua/books.html> Електронна бібліотека підручників.
4. Бібліотека Гумер. Культурологія.
// http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php

Семінарське заняття № 7 Культура епохи Відродження.

Мета: на основі отриманих на лекції та під час самостійної підготовки знань з'ясувати появу та сутність поняття Відродження як перехідної епохи в історії культури Західної і Центральної Європи від Середньовіччя до Нового часу, визначити особливості культури епохи Відродження, обставини виникнення гуманізму та поширення утопічного соціалізму; охарактеризувати здобутки ренесансного мистецтва Італійського та Північного Відродження. Формувати у здобувачів уміння самостійно та критично мислити, розширювати світоглядний культурний простір.

План:

1. Періодизація епохи Відродження
2. Ренесансний гуманізм.
3. Італійське Відродження:
освіта, філософія, література
б) архітектура
в) образотворче мистецтво
4. Північне Відродження.
а) Гуманізм Північного Відродження
б) Відродження у Нідерландах.
в) Відродження у Німеччині.
г) Відродження у Франції та Англії.

Теми рефератів/есе/повідомлень:

1. Найвидатніші діячі в мистецтві Ренесансу.
2. Наукові досягнення епохи Відродження.
3. Філософія Італійського Відродження.
4. Особливості культури Північного Відродження.

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Як гуманістичні ідеали Відродження проявилися в образотворчому мистецтві.
2. Гуманізм Північного Відродження.
3. Культурні новації в країнах Північного Відродження.

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, тематична презентація, історичні карти – «Країни Європи XV – XVI ст.». Карти доцільно використовувати як реальні, так і електронні, з якими здобувачі можуть працювати у власних гаджетах.

Основні поняття та постаті: Відродження, маньєризм, гуманізм, Франческо Петрарка, Марсіліо Фічіно, Піко делла Мірандола, Лоренцо Медичі Прекрасний, Філіппо Брунеллескі, Донато Браманте, Палладіо, Сансовіно, Нікколо Пізано, Джотто, Мазаччо, Фра Філіппі Ліплі, Антоніо Поллайоло, Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Севастіан Брант, Еразм Роттердамський, брати Лімбург, Ян та Губерт вон Ейкі, Гуго ван дер Гус, Ієронім Босх, Пітер Брейгель, Стефан Лохнер, гравюра, Мартін Шонгауер, Альбрехт Дюрер, Грюневальд, Сімон Мармйон, Жан Фуке, П'єр Леско, Жан Гужон і Жермен Пілон, Жан і Франсуа Клуе. Дюмустьє, Вільям Шекспір.

Рекомендована література:

Основна:

1. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. Авторів; за ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
2. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
3. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К.

: Знання, 2010. 592 с.

4. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
5. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
6. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. рек. МОНМСУ К. : Знання, 2012. 494 с.
7. Rietbergen, Peter. Europe. A Cultural History. London and New York. Routledge, 2005.

Додаткова:

8. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV—XVIII ст. / Пер. фр. Григорій Філіпчук. К.: Основи, 1997. 3
9. Гобсбаум Ерік. Нації і націоналізм, починаючи з 1780 року: програма, міфи, реальність / Пер. з англ. та примітки Т. Корпала. К.: Український Центр духовної культури, 2010. 288 с.
10. Гобсбаум Ерік. Винайдення традиції / За ред. Ерика Гобсбаума і Теренса Рейнджера / Пер. з англ. Микола Климчук. К.: Ніка-Центр, 2005. 448 с.
11. Еко У. (ред.). Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Історія. Філософія. Наука і техніка. Харків: Фоліо, 2020. 523 с.
12. Історія світової культури. К.: Центр навчальної літератури, 2010.
13. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
14. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
15. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
16. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. – Львів: Магнолія, 2007.
17. Мак-Грат Алістер. Інтелектуальні витoki європейської Реформації. Ніка-Центр, 2008. 344 с.
- Українська та зарубіжна культура: Навч. Посібник / Дещинський Л.Є., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. Львів: Бескид Біт, 2005.
18. Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. Наш Формат, 2017. 488 с.
19. Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. Наш Формат, 2018. 568 с.
20. Харві Девід, Турунен Арі. Історії міст. Ніка-Центр, 2021. 584 с.
21. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с.
22. Художня культура світу / Н.Є.Миропольська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол, О.І.Оніщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
23. Childe Gordon. The Most Ancient East: The Oriental Prelude to European Prehistory. London: Knopf, 1929. 257 p.

Інтернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

<http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
3. Культурологія. <http://www.info-library.com.ua/books.html> Електронна бібліотека підручників.
4. Бібліотека Гумер. Культурологія.
// http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php

Семінарське заняття № 8

Культура Нового часу і Просвітництва.

Мета: поглибити здобуті на лекціях та під час опрацювання додаткової літератури знання про історичні умови та особливості розвитку культури у XVII-XVIII ст., розкрити сутність понять «Реформація» та «Просвітництво», проаналізувати культурні здобутки епохи, охарактеризувати основні художні стилі: класицизм, бароко, рококо, неокласицизм. Формувати вміння самостійного та критичного осмислення культурного минулого людства, здатності толерантного сприйняття культурного розмаїття.

План.

1. Історичні умови та особливості розвитку культури у XVII-XVIII ст.
2. Революція в природознавстві. Раціоналізм. Новий погляд на суспільство.
3. Доба Просвітництва. Погляди на суспільство.
4. Характеристика художніх стилів XVII-XVIII ст.:
 - а) бароко;
 - б) класицизм;
 - в) рококо;
 - г) неокласицизм

Тематика рефератів/есе/повідомлень:

1. Ціннісно-світоглядні орієнтири людини Нового часу.
2. Протестантська етика - шлях до економічної і культурної гегемонії Європи у світі.
3. Революція в природознавстві. Раціоналізм
4. Новий погляд на суспільство в добу Просвітництва.
5. Музика епохи Бароко.

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Чи існує взаємозв'язок між образотворчим мистецтвом Ренесансу і добою Бароко? В чому він проявляється?
2. Що стало підґрунтям для формування механіко-матеріалістичного світогляду людини наприкінці XVII – у XVIII ст.?
3. У чому проявився новий погляд на суспільство у добу Просвітництва?

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, тематична презентація, історичні карти – «Карта Європи XVII – у XVIII ст.». Карти доцільно використовувати як реальні, так і електронні, з якими здобувачі можуть працювати у власних гаджетах.

Основні поняття та постаті: Просвітництво, раціоналізм, протестантизм, Макс Вебер, І. Кеплер, В. Гарвей, Галілео Галілей, Р. Декарт, Т. Гоббс, Дж. Локк, Вольтер, Ш. Монтеск'є, Жан Жак Руссо, Ж. Мельє, бароко, класицизм, рококо, неокласицизм, Л. Берніні, Жюль Ардуен-Мансар, К. Рен, К. Монтеверді, А. Вівальді, І. Бах, В. Моцарт, Л. Карраччі, М. Караваджо, П. Рубенс, Антоніс ван Дейк, Я. Йорданс, Ф. Снейдерс, Х. Рембрандт.

Рекомендована література:

Основна:

1. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
2. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
3. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
4. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
5. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
6. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. рек. МОНМСУ К. : Знання, 2012. 494 с.
7. Rietbergen, Peter. Europe. A Cultural History. London and New York. Routledge, 2005.

Додаткова:

8. Блек Джеремі. Історія світу від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2018. 272 с.
9. Вебер, Макс. Протестантська етика і дух капіталізму / Пер. з нім. О. Погорілого. К. : Наш Формат, 2018. 261 с.
10. Гатальська С.М. Філософія культури. К., 2008.
11. Гобсбаум Ерік. Нації і націоналізм, починаючи з 1780 року: програма, міфи, реальність / Пер. з англ. та примітки Т. Корпала. К.: Український Центр духовної культури, 2010. 288 с.
12. Джаред Даймон. Зброя, мікроби і сталь. Витоки нерівностей між народами. КМ-БУКС, 2018. 544 с.
13. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
14. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
15. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
16. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. – Львів: Магнолія, 2007.

17. Мельник В. Культура буття людини як соціокультурний феномен // Гуманітарний вісник. 2015. № 60. С. 253-268.
18. Никитич Л.А. Культурологія. Теорія, філософія, історія культури. К., 2005.
19. Сміт Моніка Л. Міста. Перші 6000 років. КМ-БУКС, 2020. 272 с.
20. Українська та зарубіжна культура: Навч. Посібник / Дещинський Л.Є., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. Львів: Бескид Біт, 2005.
21. Художня культура світу / Н.Є.Миропольська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол, О.І.Оніщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
22. Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. Наш Формат, 2017. 488 с.
23. Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. Наш Формат, 2018. 568 с.
24. Харві Девід, Турунен Арі. Історії міст. Ніка-Центр, 2021. 584 с.
25. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с.
25. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 455 с.

Інтернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
3. Європейська культура Нового часу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.

Семінарське заняття № 9

Європейська культура ХІХ ст. Доба романтизму.

Мета: на основі отриманих на лекціях знань, опрацювання додаткової літератури, обговорень основних питань сформуванню у здобувачів загальну картину людського поступу та культурних здобутків у ХІХ ст.; визначити сутність культурно-історичних процесів, що вплинули на формування основних художніх напрямків – романтизму, реалізму, імпресіонізму.

План.

1. Культурно-історичні процеси у ХІХ ст.
2. Основні художні стилі:
 - а) романтизм;
 - б) реалізм, натуралізм, символізм;
 - в) імпресіонізм і постімпресіонізм.
3. Розвиток архітектури.

Теми рефератів/есе/повідомлень:

1. Романтизм як панівна інтелектуальна та художня течія в Європі в першій третині ХІХ ст.
2. Художня культура реалізму ХІХ ст.
3. Реалізм в образотворчому мистецтві.
4. Імпресіонізм як напрямок та світовідчуття митців ХІХ ст.

Питання для обговорення/самоїїної роботи:

1. Чим була зумовлена поява імпресіонізму і його сутність?
2. Чи можна вважати естетику символізму ХІХ ст. передвісником кризи культури у ХХ ст.?

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, тематична презентація.

Основні поняття та постаті: модернізація, сентименталізм, романтизм, Генріха Гейне, Дж. Байрон, Е. Гофман, Г. Гейне, Дж. Купер, В. Скотт, В. Гюго, Ф. Шуберт, Р. Шуманн, Б. Сметана, Ф. Шопен, Ш. Гуно, Р. Вагнер, Ф. Гойя, Е. Делакруа, реалізм, Ч. Діккенс, В. Теккерей, Оноре де Бальзак, Стендаль. Пимоненко, С. Васильківський, Е. Золя, натуралізм, Едмон де Гонкур, імпресіонізм, К. Моне, Е. Мане, О. Ренуар, постімпресіонізм, П. Сезан, В. Ван-Гог, П. Гоген, М.Метерлінк, О.Уайльд, Е.Мунк, необароко, неоренесанс, неоготика, Ф. Шанґрі, Ш. Гарньє, А. Гауді, О.Роден.

Рекомендована література:

Основна:

1. Історія світової та української культури: довідник для школярів та абітурієнтів / Греченко В. А. Київ, 2021. 480 с
2. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
5. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
6. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
7. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
8. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. рек. МОНМСУ К. : Знання, 2012. 494 с.
9. Rietbergen, Peter. Europe. A Cultural History. London and New York. Routledge, 2005

Додаткова:

10. Блек Джеремі. Історія світу від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2018. 272 с
11. Гатальська С.М. Філософія культури. К., 2008.
12. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
13. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
14. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
15. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. – Львів: Магнолія, 2007.
16. Мельник В. Культура буття людини як соціокультурний феномен // Гуманітарний вісник. 2015. № 60. С. 253-268.
17. Никитич Л.А. Культурологія. Теорія, філософія, історія культури. К., 2005.

18. Сміт Моніка Л. Міста. Перші 6000 років. КМ-БУКС, 2020. 272 с.
19. Українська та зарубіжна культура: Навч. Посібник / Дещинський Л.Є., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. Львів: Бескид Біт, 2005.
20. Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. Наш Формат, 2017. 488 с.
21. Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. Наш Формат, 2018. 568 с.
22. Харві Девід, Турунен Арі. Історії міст. Ніка-Центр, 2021. 584 с.
23. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с
24. Художня культура світу / Н.Є.Миропольська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол, О.І.Онщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
25. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 455 с.

Інтернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського // <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua>
3. Європейська культура Нового часу // <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.

Семінарське заняття № 10

Світова культура кінця ХІХ - початку ХХ ст. Розвиток модернізму.

Мета: використовуючи проблемне навчання, дати характеристику світової культури ХХ ст., розглянути модернізм, як специфічний культурний феномен ХХ ст., з'ясувати передумови й причини його появи та розвитку, визначити особливості та здобутки основних напрямків модернізму. Формувати вміння оцінювати культурні цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей її розвитку.

План.

1. Загальна характеристика світової культури ХХ ст.
2. Модернізм як специфічний культурний феномен ХХ ст.
3. Напрямки модернізму:
 - а) експресіонізм;
 - б) фовізм, кубізм, орфізм
 - в) авангардизм, футуризм, дадаїзм;
 - г) сюрреалізм;
 - д) абстракціонізм

Теми рефератів/есе/повідомлень:

1. Естетичні принципи модерну в образотворчому мистецтві.
2. Експресіонізм як вираження суті індустріальної епохи.
3. Сюрреалізм як відображення магічного світу підсвідомого.

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Чи можна говорити про розвиток культури у ХХ столітті, зважаючи на глобальні людські катаклізми?
2. У чому проявилася своєрідність культури у першій половині ХХ століття?
3. Які ідеї склали філософсько-світоглядні підвалини модернізму?

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, тематичні презентації.

Основні поняття та постаті: модернізм, експресіонізм, Е.-Л.Кірхнер, Ф.Бейль, Е.Хеккель та К.Шмідт-Ротлуфф, В. Кандінський, Ф. Марк, А. Кубін, О. Кокошка, фовізм, Анрі Матісс, кубізм, П. Пікассо, Ж. Брак, орфізм, Р. Делоне, авангардизм, футуризм, Ф. Марінетті, дадаїзм, брьюїтизм, М. Рей, М. Дюшан, Дж.Хартфілд, Х.Хьок, сюрреалізм, А. Бретон, С. Далі, Л. Буньюель, абстракціонізм, П. Мондріан, супрематизм, К. Малевич.

Рекомендована література:

Основна:

1. Антропологічний код української культури і цивілізації / Керівник авт. колективу О. Рафальський. У 2-х кн. Київ, 2020. Кн. 2. 536 с.
2. Історія світової та української культури: довідник для школярів та абітурієнтів / Греченко В. Київ, 2021. 480 с.
3. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
4. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
5. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
6. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
7. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб.: Знання, 2012. 494 с.

Додаткова:

8. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
9. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
- 10.10. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
11. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. – Львів: Магнолія, 2007.
12. Мельник В. Культура буття людини як соціокультурний феномен // Гуманітарний вісник. 2015. № 60. С. 253-268.
13. Никитич Л.А. Культурологія. Теорія, філософія, історія культури. К., 2005.
14. Українська та зарубіжна культура: Навч. Посібник / Дещинський Л.Є., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. Львів: Бескид Біт, 2005.
15. Художня культура світу / Н.Є.Миропольська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол, О.І.Онщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.

16. Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. Наш Формат, 2017. 488 с.
17. Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. Наш Формат, 2018. 568 с.
18. Харві Девід, Турунен Арі. Історії міст. Ніка-Центр, 2021. 584 с.
19. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с
20. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 455 с.

Інтернет-ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського // <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua>.
3. Культурологія. <http://www.info-library.com.ua/books.html> Електронна бібліотека підручників.
4. Бібліотека Гумер. Культурологія.
// http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php

Семінарське заняття № 11

Культура постмодернізму періоду ХХ – початку ХХІ ст.

Мета: розкрити і поглибити уявлення про сутність поняття «постмодернізм», виявити новації постмодернізму під впливом філософії структуралізму і «нової критики», проаналізувати концепцію семіотики, образність і символіку напрямку; охарактеризувати особливості напрямків постмодернізму. Формувати вміння шляхом компаративістики визначати характерні та особливі риси напрямків модернізму та постмодернізму, виявляти їх соціально-економічне та суспільно-політичне підґрунтя.

План.

1. Поняття і термін «постмодернізм».
2. Періоди постмодернізму.
3. Образність і символіка напрямку.
4. Постмодернізм як світовідчуття.
5. Сучасне мистецтво. Течії: боді-арт, ленд-арт, стріт-арт, перформанс, поп-арт, відео-арт, інсталяція.

Теми рефератів/есе/повідомлень:

1. Постмодернізм як художнє явище: виникнення та розвиток.
2. Теоретико-філософська основа постмодернізму.
3. Постмодернізм як світовідчуття кризової епохи.
4. Образність та символіка постмодернізму.

Питання для обговорення/самостійної роботи:

1. Що є спільного і відмінного в основних напрямках культури ХХ ст. – модернізмі і постмодернізмі?

2. Чим зумовлена поява постмодернізму?
3. Прояви постмодернізму в архітектурі.
4. Світ у творах постмодернізму.

Обладнання: проектор, ноутбук/телевізор, тематична презентація.

Основні поняття та постаті: постмодернізм, постструктуралізм, деконструктивізм, Жак Лакан, Мішель Фуко, Жиль Делез, Фелікс Гваттарі, Юлія Крістева, Жак Дерріда, Ролан Барт, Жан-Франсуа Ліотар, різоматизм, поп-арт, сонористика, алеаторика, музичний пуантилізм, гіперреалізм, хепенінг, соц-арт, концептуалізм, Р. Раушенберг, Р. Морріс, А. Джонс, перфоманс, Каролі Шніманн, Ана Мендьяета, Кріс Берден, Ноемі Лафафранс, Енді Воргол, І. Ногочі, Д. Оппенгейм, ленд-арт, боді-арт, Владо Мілуніч, Френк Гері, Дейв Лонгберджей.

Рекомендована література:

Основна:

1. Історія світової та української культури: довідник для школярів та абітурієнтів / Греченко В. А. Київ, 2021. 480 с.
2. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; _____ за _____ ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
3. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с
4. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
5. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
6. Мак-Ніл У. Піднесення Заходу. Історія людської спільноти. Ніка-Центр, 2011. 960 с.
5. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
6. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. рек. МОНМСУ К. : Знання, 2012. 494 с.
7. Peter Burke, What is Cultural History? Cambridge, 2004.

Додаткова:

8. Блек Джеремі. Історія світу від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2018. 272 с.
9. Гатальська С.М. Філософія культури. К., 2008.
10. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
11. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
- 12.10. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
13. Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. – Львів:

Магнолія, 2007.

14. Мельник В. Культура буття людини як соціокультурний феномен // Гуманітарний вісник. 2015. № 60. С. 253-268.
15. Никитич Л.А. Культурологія. Теорія, філософія, історія культури. К., 2005.
16. Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. Наш Формат, 2017. 488 с.
17. Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. Наш Формат, 2018. 568 с.
18. Харві Девід, Турунен Арі. Історії міст. Ніка-Центр, 2021. 584 с.
25. Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с
19. Художня культура світу / Н.Є.Миропольська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол, О.І.Оніщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
20. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник / М.Ф.Юрій. - К.: Дакор, 2007. - 455 с.

Інтернет ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського // <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua>.
3. Культурологія. <http://www.info-library.com.ua/books.html> Електронна бібліотека підручників.
4. Бібліотека Гумер. Культурологія.
// http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розвиток сучасного суспільства та інформаційно-комунікаційних технологій вимагає підготовки висококваліфікованих спеціалістів, які володіють навичками самостійної роботи, вмінням працювати зі значними об'ємами інформації, здатних конкурувати на ринку праці. Самостійна робота є обов'язковою складовою вивчення навчальних дисциплін. Оволодіння навичками самостійної роботи допомагає майбутньому фахівцю працювати системно, поглиблюючи та розширюючи знання, критично аналізувати та узагальнювати інформацію.

Підготовка до семінарського заняття передбачає виконання наступного алгоритму:

- опрацювання лекційного матеріалу, пов'язаного з темою семінару;
- написання коротких тез-відповідей за темою семінару;
- визначення питання для підготовки і виступу;
- пошук необхідної літератури, як зі списку рекомендованої, так і інших матеріалів та джерел, зокрема інтернет-ресурсів;
- складання плану та тез відповіді, за необхідності включення цитат, ілюстрацій, аудіо та відео матеріалів;
- з'ясування недостатньо зрозумілих для себе проблем і пошук відповіді на них; написання коротких висновків та узагальнень.

Підготовка питань, які виносяться на самостійне опрацювання передбачає:

- ознайомлення та вибір питань для самостійного опрацювання, що подані до кожного семінару;
- визначення необхідної для підготовки літератури із списку рекомендованої та інших джерел;
- за необхідності пошук цитат, висловлювань, ілюстрацій, що демонструють розуміння проблеми,
- написання плану, конспекту, тез з логічним викладом змісту питання. Запропоновані питання для самостійного опрацювання розглядаються як додаткові в межах кожного семінарського заняття і включені до підсумкового контролю (модульних контрольних робіт, екзамену).

Написання реферату. Реферат є формою закріплення і контролю знань та навичок, набутих студентами в процесі вивчення дисципліни і належить до простого виду науково-дослідних робіт. Написання реферату є підтвердженням рівня опанування студентами основних положень з обраної тематики, демонстрацію знань відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки. Реферат повинен передбачати розкриття конкретної проблеми, мати прикладний характер.

Завданнями написання реферату є:

- вивчення стану розробки обраної проблематики в літературі та публікаціях;

- вивчення відповідних інформаційних та статистичних даних, що стосується теми реферату та їх аналітична обробка;
- логічний, аргументований виклад матеріалу;

Тема обирається студентом самостійно, виходячи із запропонованого до кожного семінарського заняття їх переліку. Після належного оформлення реферату із дотриманням його структури, він здається на перевірку.

Підготовка до підсумкового контролю (**тестування, модульних контрольних робіт, екзамену**) з навчальної дисципліни передбачає:

- ознайомлення із змістом тестових завдань, які пропонуються до курсу «Історія України ХІХ ст.» (для студентів підготовлена відповідна методична розробка).
- ознайомлення з переліком питань підсумкового контролю (модульних контрольних робіт, екзамену);
- використання конспекту лекцій, конспектів самостійної роботи, планів, схем, таблиць, які уклалися здобувачами у процесі підготовки до семінарських занять та питань, що виносилися на самостійне опрацювання;
- опрацювання основної літератури, в разі потреби – залучення джерел із переліку додаткової та інтернет-ресурсів;
- розуміння рівня засвоєння тем і матеріалу, його повтор, у разі потреби.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

Вимоги до заліку:

1. Володіння теоретичним матеріалом з курсу «Історія світової культури».
2. Виконання всіх завдань, отримання оцінок на всіх семінарських заняттях.
3. Написання підсумкових модульних робіт.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Поточний контроль здійснюється у формі усного опитування під час проведення семінарських занять. Перевірка та оцінювання підготовлених студентами есе та рефератів. Модульний контроль здійснюється у формі аудиторних модульних контрольних робіт, що містять теоретичні питання, тестові завдання, творчі завдання, розроблені з можливістю виконання окремого варіанта кожним студентом академічної групи. Всі завдання модульного контролю виконуються студентом особисто у письмовій формі протягом відведеного на це часу.

Підсумковим контролем є підсумкова модульна контрольна робота та залік.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З КУРСУ «ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ.»

1. Природа і культура.
2. Матеріальна і духовна культура.
3. Галузі культури та історичні, географічно-регіональні ознаки культури.
4. Індивідуальна форма культури.
5. Елітарна і масова культура.
6. Світова, національна і народна культура.
7. Еволюціоністські і цивілізаційні концепції культури.
8. Функціоналістські, соціологічні і марксистська концепції культури.
9. Психоаналітичні концепції культури.
10. Теологічні та ігрові концепції культури.
11. Антропогенез та розвиток матеріальної культури первісної людини.
12. Духовне життя людини первісної доби.
13. Світоглядні та художньо-естетичні особливості культури Месопотамії.
14. Розквіт і занепад культури Єгипту.
15. Культура Стародавньої Індії.
16. Китайська культура.
17. Сутність, періодизація і особливості становлення античної культури.
18. Особливості культури Давньої Греції:
19. Освіта і наука, міфологія і література Давньої Греції.
20. Давньогрецька архітектура і образотворче мистецтво.
21. Культура елліністичної епохи.
22. Освіта, наука, міфологія і література Давнього Риму.
23. Давньоримська архітектура і образотворче мистецтво.
24. Соціальні та світоглядні основи західноєвропейської середньовічної культури.
25. Розвиток освіти, науки та мистецтва в Європі в середні віки.
26. Виникнення і розвиток ісламу.
27. Культура Арабського халіфату: література, освіта і наука
28. Образотворче мистецтво та архітектура арабського світу.
29. Культура Ірану (Персії): прикладне мистецтво, література.
30. Своєрідність і витоки формування японської культури: синтоїзм, буддизм, конфуціанство.
31. Освіта, література, театр, образотворче мистецтво, архітектура Японії.
32. Періодизація епохи Відродження.
33. Ренесансний гуманізм.
34. Італійське Відродження: освіта, філософія, література.
35. Архітектура та образотворче мистецтво Італійського Відродження.
36. Гуманізм Північного Відродження
37. Відродження у Нідерландах.
38. Здобутки Відродження у Німеччині.
39. Особливості Відродження у Франції та Англії.

40. Історичні умови та особливості розвитку культури у XVII-XVIII ст.
41. Революція в природознавстві. Раціоналізм. Новий погляд на суспільство.
42. Доба Просвітництва. Погляди на суспільство.
43. Характеристика художніх стилів XVII-XVIII ст.: бароко.
44. Стилї класицизм та рококо в добу Нового часу.
45. Культурно-історичні процеси у XIX ст.
46. Характеристика і вияв романтизму як художнього напрямку XIX ст.
47. Реалізм, натуралізм – основні художні напрямки XIX ст.
48. Символізм, імпресіонізм і постімпресіонізм в добу декадансу.
49. Розвиток архітектури у XIX ст.
50. Загальна характеристика світової культури XX ст.
51. Модернізм як специфічний культурний феномен XX ст.
52. Характеристика напрямків модернізму: експресіонізм.
53. Фовізм, кубізм, орфізм – напрямки модернізму першої половини XX ст.
54. Авангардизм, дадаїзм – напрямки модернізму.
55. Сюрреалізм та абстракціонізм як засіб творчого самовираження та реакції на суспільні події.
56. Поняття і термін «постмодернізм».
57. Періоди постмодернізму.
58. Образність і символіка постмодернізму.
59. Постмодернізм як світовідчуття.
60. Течії сучасного мистецтва: боді-арт, ленд-арт,
61. Стріт-арт, поп-арт – популярні течії постмодернізму початку XXI ст.
62. Перфоманс, відео-арт, інсталяція як вияв сучасного мистецтва і нового світобачення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
<i>Добре</i>		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
		<i>Задовільно</i>	64-73	D
60-63			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

Рекомендована література

Основна:

1. Історія світової та української культури: довідник для школярів та абітурієнтів / Греченко В. А. Київ, 2021. 480 с.
2. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.Є. Конверського. Х.: Фоліо, 2016. 863 с.
3. Культурологія : теорія та історія культури : навч. посіб. рек. МОН України / за ред. І. І. Тюрменко. К. : ЦУЛ, 2010. 370 с.
4. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. М. Заковича. К. : Знання, 2010. 592 с.
5. Левчук Л. Історія світової культури. Київ, 2019. 398 с.
6. Мак-Ніл У. Піднесення Заходу. Історія людської спільноти. Ніка-Центр, 2011. 960 с.
7. Художня культура Європи : навч. посібник / Н. Є. Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Х. : Ранок, 2010. 192 с.
8. Шейко В. М. Культурологія: навч. посіб. К. : Знання, 2012. 494 с.
9. Peter Burke, What is Cultural History? Cambridge, 2004.
10. Rietbergen, Peter. Europe. A Cultural History. London and New York. Routledge, 2005.

Додаткова:

1. Алістер Мак-Грат. Інтелектуальні витоки європейської Реформації. Ніка-Центр, 2008. 344 с.
2. Блек Джеремі. Історія світу від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2018. 272 с.
3. Берд Мері. SPQR. Історія Давнього Риму. Book Chef, 2019. 496 с.
4. Блек Джеремі. Історія світу від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2018. 272 с.
5. Блок М. Феодальне суспільство Переклад з французької Віктора Шовкуна. Київ, 2002 528 с. // <http://litopys.org.ua/bloch/blo.htm>.
6. Блок М. Апологія історії або ремесло історика. Переклад Марини Марченко. Київ: Лаурис, 2018. 144 с.
7. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV-XVIII ст. / Пер. з фр. Григорій Філіпчук. К.: Основи, 1997.
8. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Пер. з нім. О. Погорілого. К. : Наш Формат, 2018. 261 с.
9. Гатальська С.М. Філософія культури. К., 2008.
10. Гобсбаум Е. Винайдення традиції / За ред. Ерика Гобсбаума і Теренса Рейнджера / Пер. з англ. Микола Климчук. К.: Ніка-Центр, 2005. 448 с.
11. Гірц К. Інтерпретація культур. К., 2001. 542 с.
12. Головченко В. І. Нова історія Азії та Африки: Колоніальний Схід (кінець XIX – друга третина XX ст.): нав. Посібник. К.: Либідь, 2010. 520 с.
13. Дюбі, Жорж. Доба соборів: Мистецтво та суспільство 980-1420 років/ Жорж

- Дюбі ; Ж. Дюбі; Пер. з фр. Г. Філіпчук, З. Борисюк. Київ: Юніверс, 2003. С. 275-316.
- 14.Еко У. Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста. Харків: Фоліо, 2018. 672 с.
 - 15.Еко У. (ред.). Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Історія. Філософія. Наука і техніка. Харків: Фоліо, 2020. 523 с.
 - 16.Еко У. (ред.). Історія європейської цивілізації. Греція. Харків: Фоліо, 2016. 1230 с.
 - 17.Еко У. (ред.). Історія європейської цивілізації. Близький Схід. Харків: Фоліо, 2015. 1040 с.
 - 18.Еко У. (ред.). Історія європейської цивілізації. Рим. Харків: Фоліо, 2015. 1040 с.
 - 19.Козеллек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії. К., 2006.
 - 20.Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 507 с.
 - 21.Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія / Історія і теорія світової культури. Харків: Одиссей, 2002.
 - 22.10. Культурологія. Навч.пос. для студентів ВНЗ / О. Власенко, Ю. Зайончковський. Харків: Парус, 2007.
 - 23.Культурологія. Навч. пос. для студентів ВНЗ / За ред.. В.М. Пічі. Львів: Магнолія, 2007.
 - 24.Мельник В. Культура буття людини як соціокультурний феномен // Гуманітарний вісник. 2015. № 60. С. 253-268.
 - 25.На ріках вавілонських: З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини. Київ, 1991.
 - 26.Никитич Л.А. Культурологія. Теорія, філософія, історія культури. К., 2005.
 - 27.Павлова О. Культурна історія у контексті історії культури // Українські культурологічні студії. 2021. №2(9) // <http://www.ucsu-niv.kiev.ua/images/archive/Issue9/9.pdf>
 - 28.Рубель В.А. Історія цивілізацій доколумбової Америки. К.: Либідь, 2005. 504 с.
 - 29.Рубель В.А. Нова історія Азії та Африки: Постсередньовічний Схід (XVIII – друга половина XIX ст.) К.: Либідь, 2007. 560 с.
 - 30.Сміт Моніка Л. Міста. Перші 6000 років. КМ-БУКС, 2020. 272 с.
 - 31.Стробел Лі. Християнство під слідством. Дослідження найпоширеніших аргументів проти християнства. Книгоноша, 2020. 304 с
 - 32.Українська та зарубіжна культура: Навч. Посібник / Дещинський Л.Є., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. Львів: Бескид Біт, 2005.
 - 33.Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. Наш Формат, 2017. 488 с.
 - 34.Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. Наш Формат, 2018. 568 с.
 - 35.Харві Девід, Турунен Арі. Історії міст. Ніка-Центр, 2021. 584 с..
 - 36.Харарі Ювал. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с.

37. Художня культура світу / Н.Є.Миропольська, Е.В.Белкіна, Л.М.Масол, О.І.Онiщенко. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
38. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 455 с.
39. Berger, Eugene; Israel, George; Miller, Charlotte; Parkinson, Brian; Reeves, Andrew; Williams, Nadejda (30 September 2016). World History Cultures, States and Society to 1500. Dahlonega, Georgia: University of North Georgia,
40. Bertman, Stephen (2005). Handbook to Life in Ancient Mesopotamia. New York: Oxford UP.
41. Stevens K. Between Greece and Babylonia: Hellenistic Intellectual History in Cross-Cultural Perspective Cambridge University Press, 2019 // <http://gen.lib.rus.ec/book/index.php?md5=58B52364AD8CF3E1D8871661B53876BA>

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/.www.litopys.org.ua> – Ізборнік.
2. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe www.historians.in.ua – незалежна мережа професійних істориків
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
5. Елліністична цивілізація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
6. Європейська культура Нового часу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
7. Культурологія. Електронна бібліотека підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: // <http://www.info-library.com.ua/books.html>
8. Бібліотека Гумер. Культурологія. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
// http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php

Навчальне видання

Білобровець Ольга Матвіївна

Методичні рекомендації
до семінарських занять з освітньої компоненти
«Історія світової культури»

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія)

В авторській редакції

Надруковано з оригінал-макета автора
Підписано до друку ???.???.2023 р. Формат 60x84/16.
Умов. друк. арк. 2,4. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Наклад 25 прим.